

Θέλουν οι Έλληνες την Ελλάδα;

(απάντηση στην ευρωπαϊκή αναρώτηση, «Ελλάδα, μα ποια Ελλάδα;»)

Και φερνάκι όλοι «συχνήθησαν». Τύπος, ραδιοτηλεοπτικά μέσα, επώνυμοι, οργανώσεις ανωνύμων και, στο τέλος, η ελληνική κυβέρνηση. Είχαν προηγηθεί δύο ευρωβουλευτές που, καιτοι μακριά, σε καθημερινή βάση, από την ελληνική τριπή, απέδειξαν (όπως προγενέστερα άλλοι συνάδελφοί τους) ότι είναι πολύ πιο ευαίσθητοι από τους ερωμί «πατέρες του Έθνους» σε κάποια «εθνικά θέματα». Ο θόρυβος συνεχίζεται τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές. Και έχουν στιγμιαία αφυπνισθεί και όσοι κατά κανόνα υπνώττουν –γενικώς και ειδικώς. Για να γυρίσουν πολύ σύντομα –μην έχετε αυταπάτες!– στο άλλο πλευρό.

Υπόθετω ότι έγινε αντίληψη πως ο λόγος είναι περί της «κοινής» ευρωπαϊκής ιστορίας και της θύελλας που προκλήθηκε από την παράλειψη, σε αυτήν, ουσιαστικής μενίας της δικής μας ιστορίας. Θυέλλας που δεν κοπάει ακόμα και όταν αναφέρθηκαν με θαύματα καταγγελίες ότι έγκαιρα οι γραφειοκρατές αρμόδιοι υπουργείων είχαν ειδοποιηθεί για συμμετοχή μας στη συγγραφή της, αλλά «αγόρνη γυράσαν». Γι' εγόνος πολύ χαρακτηριστικό κι αυτό, για το που θύρεται η ευρωπαϊκή ιστορία, γίνεται η θρασύτητα κλοπή στο ουσιαστικά αφύλακτο Μουσείο της Κορίνθου, δεύτερη σημαντική κλοπή σε ελληνικό αρχαιολογικό μουσείο –είχε προηγηθεί εκείνη στο Μουσείο της Ρόδου, που πέρασε σχεδόν στα ψαλά των εφημερίδων. Και γι' αυτήν έγιναν διαμαρτυρίες για ελάχιστες μέρες, από άμεσα εμπλεκόμενους στην υπόθεση της πολιτισμικής μας κληρονομιάς. Δεν είδαμε επώνυμους, οργανώσεις ανωνύμων, αλλά ούτε και την ελληνική κυβέρνηση να παίρνουν σαφείς θέσεις για το μέγα πρόβλημα της φύλαξης των Μουσείων, αλλά και της πολιτισμικής κληρονομιάς γενικότερα.

Νομίζω ότι βροκόμαστε εμπρός σ' ένα πρόβλημα με τυπική και με ουσιαστική πλευρά. Η τυπική πλευρά: όντας ανήκοντες να ανταποκριθούμε οργανωμένα στην «ευρωπαϊκή πρόκληση» της ενοποίησης και μιας κοινής πορείας, που απαιτούν, και οι δύο, πολλή δουλειά και συνεχή ενγρήγορη, φωνασκούμο κάθε φορά που χάνουμε το τρένο, για το οποίο μας είχε δοθεί κανονικό εισιτήριο. Η λύση την οποία διαπραγματεύονται, για το προκειμένο θέμα, Έλληνες εκδότες, δηλαδή κάθε χώρα να τυπώσει τη δική της «εκδοχή» για τον εαυτό της, στην έκδοση της περιώνυμης ιστορίας σε κάθε γλώσσα, δεν νομίζω ότι αποτελεί το «μη χείρον βέλτιστον», αλλά αντίθετο *επί αντιστρατεύεται την ίδια το σκοπό της έκδοσης*. Συγκρατώ, θέαται, σχόλιο αθηναϊκού περιοδικού, περιεχόμενα, υποβαθμίσει το θέμα, αναφέροντο σε κάποιες ανάλογες εκδόσεις που παρελθόντος για «επιτομή» μεγάλων τομών της γνώσης και για το που, τελικά, κατέληγε, δηλαδή σ' ένα ανούσιο σιμβόλιον –από εδώ θυμίζω, επιπέδον, εκείνη τη μεγαλύτερη –Παγκόσμια Ιστορία» της UNESCO κι αναρωτιέμαι ποιος της διαβάσει και ποιος τη συμβουλευθείται. Όμως, επιμένω ότι εγχερήματα όπως το παρόν για συγγραφή «κοινής» ιστορίας, έστω κι αν περνούν από φασίς ανωμοτήτας και ασυνεννοίας, αποτελούν θήματα, κοντά σε νόμιπλα άλλα θήματα, για δημιουργία μιας συναντιλήψης μεταξύ των ευρωπαϊκών λαών. Εκεί βλέπω το κύριο θέμα, ενώ έχω την εντύπωση ότι, στον όλο σάλο που προκλήθηκε σε μας, ελάχιστοι ή κανένας δεν θέλησαν να δουν αυτή την πλευρά, έστω.

Όμως, όπως προανέφερα, το όλο θέμα έχει και την ουσιαστική πλευρά του. Ας τη δούμε. Κάθε φορά που θεωρούμε ότι κάποιοι «αλλόφυλοι» μας «επιβουλεύονται», ξεσπάμε σε υπερκτικές διαμαρτυρίες και διαρρηγνύουμε τα μάτια μας. «Δεν μας θέλουν, μας επιβουλεύονται, θέλουν να μας εξαφανίσουν», ακούγεται και γράφεται συχνά. Στην προκειμένη περίπτωση, άκουσα σχόλιο για «πράκτορες» στους δικούς μας κεντρικούς φορείς, μερικοί έφτασαν μέχρι και στα «Πρωτόκολλα της Σιών»... Η κλοπή στο Μουσείο της Κορίνθου πέρασε στο παρελθόν. Η αθλιότητα που χαρακτηρίζει το (μη) σύστημα προστασίας της πολιτισμικής μας κληρονομιάς ελάχιστους συγκαλεί. Ο πρωτόγονος χαρακτήρας των σημερινών καταστάσεων σχετικών Υπηρεσιών, στην οργάνωση, στη στελέχωση και στη νομοθετική κάλυψη, αφήνεται *ανθρωπιακά στο περιθώριο*. Και μόνο τα Ελγινεία (ή, επί το θεατρικότερον, τα «μάρμαρα του Παρθενώνα») μας μόνον σ' ανθρακί σχετικώς με το αντικείμενο έχουν φιμωθεί ή και διακονται στα μουλάρια (κάποτε και στα φανερά) από θρασείς ιδιώτες, από άσχετους εθνοπατέρες ή από οργανωμένα κυκλώματα ντουβαριτζήδων και πρωτόγονων κερδοσκόπων. Για ελάχιστοι γίνεται προγραμματισμός, σπάνια τηρούνται ευρωπαϊκές προδιαγραφές, ενώ γράνονται στα παλιότερα των υποδημάτων διενδεις συμβάσεις που οι ίδιοι υπογράφουμε, αλλά που φροντίζουμε να μη γίνουν εσωτερικό δικαίο. Αλλά δεν τηρούνται ούτε και «δικιο» μας νόμιοι! Από το 1983 το σπίτι Μακρυγιάννη στο Άρως έχει ξεσπαθωθεί από τον ιδιοκτήτη της. Κι όμως δεν εφαρμόζεται ο νόμος 1337/83 για επισκευή του. Στην ίδια πόλη, στην οδό Τσώκη 96, ο αοαρστικής διατηρητέου κτιρίου το «Ξυρίσει» αρχές του 1990, ανενόχλητος. Και δεν εφαρμόζεται ο ίδιος νόμος για ανακατασκευή του. Παρ' όλα αυτά, υπογράφεται «προγραμματική» σύμβαση με το Δήμο Άρως για την πολιτισμική κληρονομία...

Παθιάσος, αναχρονισμιοι, αδιαφορία, «ξεζούμισμα» της πολιτισμικής κληρονομιάς μέχρι το κόκαλο (δείτε την περίπτωση που δείτρου της Επιδαύρου, παρατήρηστε γύρω σας και θα εντοπίσετε δεκάδες περιπτώσεις όπως του Άρως και της Επιδαύρου που αναφέρω εδώ), ενώ παρέχονται ψυχία για την ίδια, παντελής ελλείψη σωστής πληροφορήσης των πολιτών έστω και για κάποια ορθά που ισχύουν στο σημείο κυκλώμα στραβών και ελλείψεων, απουσία φαντασίας, θράσος συνδυασμιο με πλήρη άγνοια. Να πως αντιμετώπιζεται στη χώρα αυτή η πολιτισμική της κληρονομία.

Εύλογα, λοιπόν, емεις ρωτάμε: Ποιοι Έλληνες θέλουν την Ελλάδα; Και θεωρούμε ότι μέχρι να δώσουμε ΤΗΝ σωστή απάντηση στο ερώτημα αυτό, που είναι μια και μοναδική, αλλά και έμπρακτη, δηλαδή πλήρης αναμόρφωση των μέτρων προστασίας της πολιτισμικής μας κληρονομιάς, οι Ευρωπαίοι δικαιούνται να θέτουν το δικό τους ερώτημα, του «Ελλάδα, μα ποια Ελλάδα;». Διότι δεν είναι τυφλοί. Δεν είναι ανόητοι να πιστεύουν ότι με δέκα θραβεία της «ΕΥΡΟΠΑ ΝΟΣΤΡΑ» «ξεπλένετα» η σημερινή απαράδεκτη κατάσταση. Και σε λίγο δεν θα είναι και ηλίθιοι να πετούν χρώματα σε προχερήτρα και σε προς το θεσθηνάι «προσπαθίες», υποκινούμενες από μικροφιλοδοξίες κάποιων παρωχημένων πολιτικών, που οι ίδιοι έχουν από καιρό χάσει κάθε μπουσουλιά.

Επιτέλους, δικαιούμαστε να ρωτήσουμε: *ποιοι Έλληνες θέλουν την Ελλάδα;*

Στέφανος Κ. Δωροθένης
(Αθήνα, 3-5-90)